

УДК 338.439

Г.С. Нагорняк, канд. техн. наук, доц., І.П. Качур

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОСТУ УКРАЇНИ

G.S. Nahorniak Ph.D., Assoc. Prof., I.P. Kachur

INNOVATION COMPONENT AS BASIS ECONOMIC GROWTH UKRAINE

Досвід економічно розвинутих країн вказує на необхідність рухатися по інноваційній дорозі, щоб зайняти гідне місце на світовій арені. Рівень розвитку науки, техніки, технології визначає темп економічного росту, стан конкурентоспроможності країни у світовій економіці. Україна також не є виключенням з цього списку. В сучасних умовах основним фактором, який забезпечує інноваційний розвиток, є реалізація стратегічного набору заходів по формуванню нових та підкріпленню існуючих конкурентних переваг. Для великих стратегічних об'єктів України постає питання структурної перебудови економіки, її технічну, технологічну модернізацію, що має повинно забезпечити високі темпи економічного розвитку країни.

Інвестиції є і будуть головним і визначальним фактором економічного зростання. У макроекономічному аспекті інвестиційна діяльність є процесом перспективного майбутнього економіки країни. Чим більші обсяги інвестицій сьогодні, тим більший обсяг валового внутрішнього продукту країни завтра.

Нестача інвестиційних ресурсів – одне із найважливіших порушень у господарській діяльності, що на рівні держави приводить до економічної відсталості. Ці економічно відсталі країни потрапляють у так зване "хибне коло бідності", вихід з якого можливий лише при достатньому обсязі інвестиційних ресурсів, що зосереджуються у високотехнологічних галузях і відповідно при державній політиці і підтримці.

Актуальною є проблема активізації інноваційної діяльності та пошуку ефективних шляхів реалізації інновації. Оскільки ефективне функціонування економіки здійснюється на основі теорії відтворення, тобто сам інноваційний процес має формуватися на принципах циклічності, тому що вироблена, реалізована і спожита інновація є основою для майбутнього розвитку: завершення процесу освоєння інновації веде до використання ресурсів, що були задіяні для її впровадження і які повинні бути знову задіяні в розробці і реалізації нових ідей та рішень. Аналіз відтворення інноваційних процесів дозволив виділити в його структурі два кругообіги капіталів: 1) повний обіг – від народження ідеї, її розробки і до впровадження ново- введення; 2) комерціалізацію, тобто обіг капіталів при впровадженні завершених наукових розробок

Співіснування цих кругообігів об'єктивно зумовлене існуванням двох різних типів джерел капіталів, які пред'являють особливі вимоги у визначенні незадоволених потреб, що ініціюють інноваційні процеси: - державний бюджет та інші суспільні недержавні фонди споживання; - приватний капітал. Для представників першого типу джерел капіталу основними потребами, які ініціюють інноваційну діяльність, є підвищення добробуту суспільства, забезпечення стабільного становища держави на світовій арені і міжнародній ринку праці. Для приватного капіталу головними потребами, які необхідні для початку інноваційної діяльності, є максимізація прибутку, забезпечення виживання підприємства на ринку, і завоювання його лідерських позицій. Щоб підвищити ефективність інноваційної діяльності для інвестиційного забезпечення

необхідно постійно здійснювати пошук нових організаційних форм залучення інвестицій, що дозволять перейти від кризового стану до перспективного і спрямовані на створення мінімізації суспільних витрат для просування ефективних інновацій на споживчий ринок. Аналіз стану конкурентоспроможності підприємств базується на застосуванні спеціальних методичних підходів та прийомів, сукупність яких формує методичку процесу діагностики проблем. Сучасний стан розвитку ринкових умов відбувається при формуванні нових відносин на ринку науково-технічної інформації, починають діяти нові учасники – інформаційні центри, дилерські фірми, різноманітні спеціалізовані консалтингові та інформаційні організації, видання, організатори виставок, семінарів, науково-практичних конференцій. Ринок науково-технічної інформації (інформаційно-консультаційних послуг) достатньо ще не сформований і його за рівнем насиченості можна віднести до категорії дефіцитних ринків. Ринок наукової продукції – це система відносин виробників та споживачів науково-технічної продукції. Будучи товаром, науково-технічна продукція стає стовбуром ринкових відносин при взаємодії науки й виробництва.

Основною особливістю здійснення інновацій або інноваційного процесу є перш за все його ризиковий характер. За нашими розрахунками, ймовірність впровадження нової ідеї в новому продукті досягає лише 8,7 %. За іншими даними, комерційний успіх будь-якого нововведення становить близько 10 %, що змушує потенційного інвестора з обережністю ставитися до вкладення його коштів у потенційний об'єкт.

За даними InVenture Investment Portal представленість української високотехнологічної продукції на світових ринках є вкрай незначною, її частка становить близько 0,06% загального обсягу ринку високотехнологічних товарів, у той час як частка США – 36 %, Японії – 30 %, Німеччини – 17%. Частка високотехнологічної продукції в експорті не перевищує 1,18% у той час, як для Китаю цей показник становить 22,4 %, Південної Кореї – 38,4 %, Угорщини – 25,2%.

Доречно відмітити, що Україна має свою особливість по впровадженню нових технологій. У розвинених країнах основна маса прибутку зосереджена саме у високотехнологічних галузях, в Україні в середньо- та низькотехнологічних галузях. При відсутності достатніх фінансових ресурсів і механізмів фінансової підтримки інноваційної діяльності на макрорівні, впровадження нововведень фінансується переважно за рахунок коштів підприємств, як і вся інвестиційна діяльність. Науково-технічний рівень машинобудівної продукції, особливо в таких наукомістких сферах, як авіа- і ракетобудування, транспорт, енергетика в основному визначається технологічними можливостями виробництв і застосовуваних матеріалів.

Сучасний етап НТП, розвиток світового ринку інновацій активно впливають на конкурентоспроможність окремих секторів економіки і країн в цілому, визначають зміст і характер міжнародних відносин в інноваційній сфері. Для подолання технологічного відставання України від розвинутих країн світу та тенденцій низькотехнологічної спеціалізації необхідно забезпечити економіку додатковими науково-технічними та інтелектуальними ресурсами, здатними забезпечити випереджальний розвиток за рахунок наукоємного виробництва та домінування нових технологічних продуктів. Також необхідно здійснювати позиціонування України у світовій технологічно-економічній підсистемі на найбільш перспективних фазах взаємонаближення інноваційного продукту і перетворювати його на світових ринках на переваги науково-технологічних розробок та продукції. Наступним кроком має стати співробітництво з транснаціональними корпораціями розвинутих країн для залучення науково-технічного потенціалу, підвищення можливостей продукування власної продукції, адаптованої до умов України.